

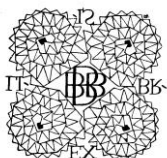

Vojtěch Preissig a jeho dílo pro republiku

varianta **A**

A – Dvě vlasti

Preissig se nejprve živil jako grafik a typograf v Čechách, roku 1910 se však rozhodl pro odchod do Spojených států amerických. Po téměř dvaceti letech strávených v zahraničí uvažoval na konci 20. let o návratu do Čech.

Dokument 1: Váhání mezi dvěma světy

„Vrátit se nebo nevrátit? Deset let visím mezi dvěma světy (...). Slovo návrat někdy ve mne budí až odpor. (...) Já nechápu dost dobře lidi u vás a (...) oni nechápu mne. (...) Mně bude lépe, když na mne Praha zapomene. (...)“

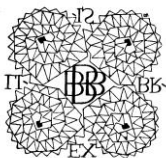
Odešel jsem z vlasti v domnění, že budu s to za několik let hospodářsky se spravit a pak se vrátit k práci doma s lepší nadějí ve zdar. (...) V New Yorku jsem udělal pěkný začátek (...), bohužel věci se letos zvrtly. Je zde prosperita ale žádná stabilita.“

Zdroj: Dopisy malíři E. Pacovskému, 1928-1929, Literární archiv Památníku národního písemnictví.

- 1 – Které země má Preissig na mysli, když říká „visím mezi dvěma světy“?
- 2 – Proč Preissig odešel do zahraničí?
- 3 – Splnila se jeho očekávání? Svou odpověď vysvětli.
- 4 – Jakou daší překážku pro návrat do Československa Preissig zmiňuje?

B – Ve službě národu

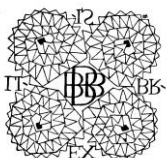
Po vypuknutí první světové války se v Preissigovi probudilo vlastenecké cítění. Cítil povinnost angažovat se pro svoji vlast a přispět k boji za samostatné Československo.

Dokument 2: Za republiku

„Tehdy v roce 1916 jsem myslel, že třeba podporovat každou akci, (...) jež by směřovala proti Rakousku – když organizace tak zvolna se hýbaly.“

Zdroj: Dopis Kolářovi, červenec 1919, Vojenský historický archiv Praha.

Dokument 3: Nadšení z vzniku republiky

„Prohlášení republiky (...) jsme vítali s nesmírným nadšením (...) a naše rodina se usnesla požádat hned za československé občanské listy (...). Při eventuelní naturalisaci americké budeme v každém ohledu kovanými Čechy.“

Zdroj: Vojenský historický archiv Praha, 1918

- 1 – Proč se chce Preissig zapojit do boje proti Rakousku? (dokument 2)
- 2 – Co si Preissig myslí o prohlášení republiky? (dokument 3)
- 3 – Jaký důkaz přináší dokument 3 o Preissigově vlastenectví?

C – Uměním proti Rakousku

Preissigovy první plakáty byly součástí protirakouské propagandy amerických Čechů. Po vstupu USA do války proti Německu v dubnu 1917 mohli Češi odjet na evropská bojiště. Preissig byl pověřen vytvořením náborových plakátů, které měly přimět americké Čechy a Slováky ke vstupu do armády.

Dokument 4: Kto za pravdu horí. Buď a nebo!

České národní sdružení, Chicago, 1916

Zdroj: Vojenský historický archiv Praha

Dokument 5: Za českou samostatnost

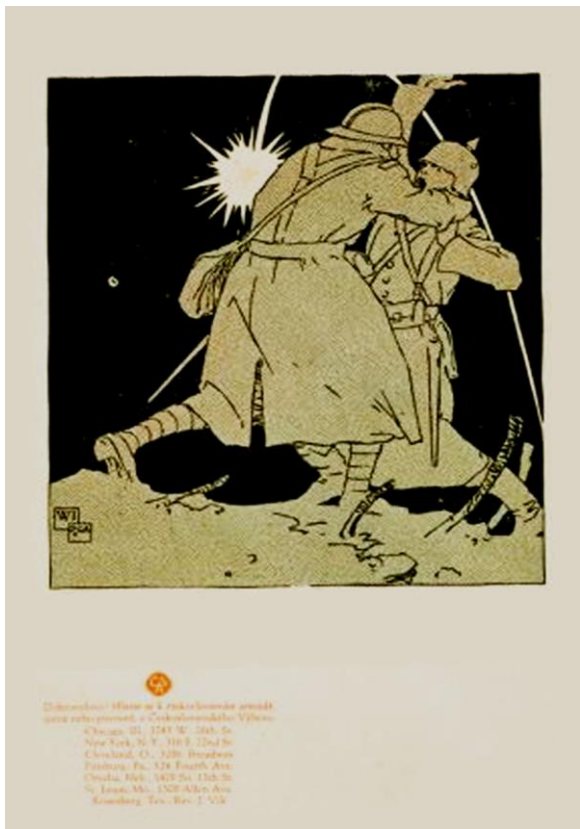
České národní sdružení, 1916

Zdroj: Vojenský historický archiv Praha

- 1 – S pomocí učitele vysvětlete, koho představuje bílý lev a černá orlice. Co na obrázcích dělají?
- 2 – Vysvětlete obrázek pomocí textu.
- 3 – Komu asi byly tyto plakáty určeny?

Dokument 6:

Dokument 7:

Dokument 8:

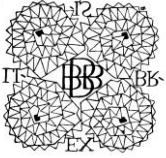

Hesla:

- **Kdo jste boží bojovníci**
- **Hrr na vraha! Za demokracii!**
- **Czechoslovaks! Join Our Free Colors!**
(Čechoslováci, následujte naše barvy svobody!)

Zdroj: Vojenský historický archiv Praha

4 – Popiš plakáty a najdi k nim odpovídající heslo. Svůj výběr zdůvodni.

Dokument 9: Manifest k československému lidu, únor 1918

MANIFEST K ČESKOSLOVENSKÉMU LIDU V AMERICE!

Žijeme v největší době světových dějin, v níž na celá století řeší se osudy národů. Po této válce není možný návrat k starému řádu; nové upravení poměrů politických, hospodářských i společenských bude určité jejím vyvršením, vznikne nová Evropa. Těž naše budoucnost závisí od výsledku boje, jenž zuří v krajích starého světa, ba zasáhl skoro celou zeměkouli, od pevniny k pevnině, od moře k moři.

To pochopil náš lid hned na počátku války, kterou počali rakousko-uhersí Němci a Maďaři proti nám, aby dovršili a navždy zabezpečili porobení neněmeckých a nemaďarských národů v Evropě. Tím bylo také po staletém kolísání a tápání na vždy rozhodnuto o našem poměru k věrolomným Habsburkům a k říši germánské. A revoluční problémy, jimiž na počátku války vybuchovala nikdy nehasnoucí touha utlačovaného lidu po svobodě, nabyly postupem doby pevné formy a jasného výrazu. Dnes řadí se celý náš národ doma i za hranicemi v organizovaný boj. Sjedený lid československý vede pravidelnou válku proti svým utlačovatelům. Naše pluky, které na rakouské frontě dobrovolně se vzdávaly, utvořily v Rusku dnes ještě mladou, ale již slavnou armádu, které brzy bude státi po boku naše nová vojenská jednotka na západní frontě.

Zraky celého národa, úpícího doma v otroctví, obracejí se nyní k Vám, Češi a Slováci v Americe, náš lid čeká od Vás důkaz, že jste nezapomněli svého československého původu, že jste nezapomněli matky, která Vás zrodila. Každý věrný syn svého národa, schopný zbraně, nechť neváhá děle, nechť stane jako muž pod náš československý prapor. Českoslovenští junáci! Ukažte, že jste důstojní synové slavných předků! Československé ženy a dívky! Vaší povinností je ukázat váhající, kde je jejich místo v dnešním velikém světovém zápasu, že zbabělec je ten, kdo ve chvíli, kdy osud jeho vlasti se řeší, bázlivě se ohlíží a hledá prázdňé výmluvy. Veliká doba žádá celé muže!

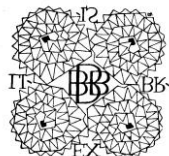
Nuž tedy vzhůru v svatý boj, spojme svorně síly své k velikému zápasu po boku armád spojeneckých, nechť vysoko vlaje náš prapor na strach odvěkým vrahům, nechť bodáky a pušky československých vojáků dokáží světu, že jsme si vědomi svého svatého práva na svobodu a samostatnost, že svobodní být chceme a svobodní budeme.

SEJZD ZÁSTUPCŮ LIDU ČESKOSLOVENSKÉHO VE SPOJENÝCH STÁTECH
SEVEROAMERICKÝCH, CHICAGO, DNE 11. ÚNORA 1918

PŘIHLASTE SE V KANCELÁŘI MÍSTNÍHO
VOJENSKÉHO VÝBORU V ČÍS. 5286
BROADWAY, PROBULOV.

MADE BY CZECHOSLOVAK PROPAGANDA OFFICE, TRAINING BUILDING NEW YORK
DESIGNED AND PRINTED AT THE OFFICE OF PRINTING AND GRAPHIC ARTS OF
KENTWORTH INCORPORATED, BOSTON, MASS. U.S.A. - WENTWORTH@PROBULOV.COM

„MANIFEST“ K ČESKOSLOVENSKÉMU LIDU V AMERICE!

(...) Po této válce (...) vznikne nová Evropa. Též naše budoucnost závisí od výsledku boje, jenž zuří v krajích starého světa (...).

(...) Naše pluky, které na rakouské frontě dobrovolně se vzdávaly, utvořily v Rusku (...) armádu, které brzy bude státi po boku naše nová vojenská jednotka na západní frontě.

Znaky celého národa, úpícího doma v otroctví, obrazení se nyní k Vám, Češi a Slováci v Americe (...). Každý věrný syn svého národa, (...) nechť stane jako muž pod náš československý prapor. (...) Veliká doba žádá celé muže!

(...) Spojme svorně síly své k velikému zápasu po boku armád spojeneckých, (...) nechť pušky československých vojáků dokáží světu, (...) že svobodni být chceme a svobodni budeme.

SJEZD ZÁSTUPCŮ LIDU ČESKOSLOVENSKÉHO VE SPOJENÝCH STÁTECH
SEVEROAMERICKÝCH. CHICAGO, DNE 11. ÚNORA 1918

Zdroj: Vojenský historický archiv Praha

- 1 – Čím se tento plakát liší od ostatních? Popiš ho.
- 2 – Jak bude podle autora vypadat Evropa po válce?
- 3 – Jak se čeští vojáci chovají ve válce?
- 4 – Komu je tento manifest určen? Co žádá autor?

© ČŠBH, o. s. Licence CC BY-NC-ND <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

Projekt byl podpořen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národních menšin a multikulturní výchovy v roce 2013.

Mediální partner: Český rozhlas – Radio Praha